

DE AVONDBODE,

ABONNEMENT

AAN HET BUREAU VAN HET BLAD,
Warmoesstraat, N°. 208.

En bij alle Boekhandelaars en Postkantoren van het Rijk.

Brieven, Gelden, enz., moeten franco
worden ingezonden.

ALGEMEEN NIEUWSBLAD

PREZEN

VOOR 3 MAANDEN,

te Amsterdam..... f7.—
en Buitensieden franco..... -8.—

Advertentien.

ZEVEN REGELS of minder..... f1.75.
Elken regel meer..... 25.
REGEL voor elke advertentie en herhaling..... 35.

voor Staatkunde, Handel, Nijverheid, Landbouw, Kunsten en
Welenschappen.

OORSPRONG VAN DEN

NEDERLANDSCHEN HANDEL OP JAPAN.

In het zoo beknopte als zaakrijke werkje van den onlangs overleden professor G. Moll, *Voorgere Zeevogten der Nederlanders*, leest men, onder meer andere belangrijke berichten, opzigtens Nederlanders, die zich door aardrijkskundige ontdekkingen, of door uitbreiding van wetenschap, tot Zeevaart of sterrekunde betrekkelijk, of door bevordering van den Nederlandschen handel, hebben verdienstelijk gemaakt, ook iets van den Enkhuizer Dirk Gerritsz, bijgenaamd China. Het heet aldaar (bladz. 20) dat Dirk Gerritsz «tot China en Japan toe had gereisd» en dat aan hem «Nederland den Japanschen handel verschuldigd is.» Wij zijn het te dezen met den verdienstelijken Moll volkomen eens; doch zijne beknoptheid bracht niet mede zijne gronden te ontwikkelen. Nogtans ontwaren wij, dat bij gebrek van het aanvoeren zijner bewijzen, zijne eigenlijke meening niet is begrepen geworden; althans professor Van Kampen zegt, in zijne dezer dagen verschenen *Levens van beroemde Nederlanders*, van dat gezegde in de voegere Zeevogten sprekende, in eene noot op bladz. 185: «Wij meenden, dat deze handel eerst 20 jaren later door de Nederlanders aangeknoopt werd. Dirk Gerritsz kan echter na 1585 weder naar Japan gereisd zijn.» Van dit laatste is ons nergens eenig blijk voorgekomen, doch omtrent het eerste heeft de heer Van Kampen gelijk.

Men leest in het *Itinerarium* van Jan Huygen van Linschoten, dat hij, tijdens zijn verblijf te Goa, met Dirk Gerritsz China bevriend was, en in het door hem uitgegeven *Reysgeschrift van de Navigatiën der Portugaloysers in Oriëntien*, vinden wij de «schipvaart van Macao in China naar Nagasacke, in Japan,» en terug, in 1585 en 1586, van «Dirrick Gerritszon,» en door dezen aan van Linschoten medegedeeld. Ziedaar, op welke wijze van Linschoten kennis kreeg aan de vaart op Japan, terwijl hij zelf nimmer in Japan geweest is (1).

Wij hebben reeds gezegd, hoe ons nergens gebleken is, of Dirk Gerritsz na 1586 weder in Japan geweest is; het is echter mogelijk, dat hij ook daarna nog eens of meermalen dien togt heeft gedaan; doch hij was in het Vaderland terug in 1593, dewijl hij in dat jaar met de vloot van Jacques Mahu, voor rekening van eene Rotterdamse reederij, onder zeil ging. Die uitrusting had ten doel, om door de straat van Magellaan naar de westkust van Amerika te stevenen, de Filippijnsche eilanden, Japan en China te bezoeken, en handelsbetrekkingen aan te knopen, waar zulks mogelijk zou zijn. De ongelukkige afloop van dien togt is algemeen bekend, althans voor zoo verre Scheld de Weert de eenige is, die een der vijf schepen heeft teruggebracht, na met vele rampen te hebben geworsteld, en zich ten gevolge daarvan te hebben genoodzaakt gezien, zonder zijne reis te hebben volbragt, door de straat van Magellaan terug te keeren.

Die onderneming was, althans grootendeels, aan de bemoeienis van Gerritsz, te danken, en aan zijne berichten van de groote voordelen, door de Portugezen behaald wordende in hunnen handel van Goa, op Makao en Nagasacki. Hij, die in Portugesche dienst als constapel die plaatsen bezocht had, was niet in gebreke gebleven zich in China en Japan even zoo zeer bekend te maken met de Europeesche producten, voor die markt aldaar het meest gewild, als hij op zee zich beijverd had, alle die narigten te verzamelen, waardoor hij zich in staat had bevonden, de scheepvaart van Makao naar Nagasacki te beschrijven. Hierin ligt zijne verdiensten, en op die wijze is het, dat Nederland aan hem, zoo als professor Moll zegt, «den Japanschen handel verschuldigd is.»

In Japan kwam, zoo als wij zien zullen, slechts een van de vijf schepen. — Het eiland *St. Maria*, nabij de kust van Chili, was bestemd tot verzamelpaats der schepen, in gevalle zij van elkander afwaalden; doch

(1) Het gevoelen van den kundigen en verdienstelijken G. F. Meijlan, van 1826—1832 opperhoofd van den Nederlandschen handel in Japan, is, dat Van Linschoten in Japan zou geweest zijn. Zie de memorie, getiteld: «Geschiedkundig overzicht van den handel der Europeanen op Japan» door het Bataviaasch Genootschap in het 14de Deel zijner werken uitgegeven, en aldaar bladz. 70.

dat eiland werd, naar het schijnt, enkel aangedaan door *de Hope*, het admiraalschip, en *de Liefde*, het vice-admiraalschip. Beiden bevonden zich destijds zonder opperhoofd. Nu werd Jakob Quakernaak, bevelhebber van *de Liefde*, en Melchior van Santvoort, commiss of koopman; aan boord van datzelfde schip was een Engelschman, William Adams, stuurman. Huijdecoper, te voren secretaris der vloot, werd tot admiraal benoemd, en de gezamenlijke opperhoofden meenden best te doen van St. Maria regelrecht den steven naar Japan te wenden, dewijl men vele lakenen aan boord had, en Dirk Gerritsz, die in Japan geweest was, wist, dat de lakenen in Japan zeer gezocht waren. (2) Ziedaar derhalve deze beide schepen, volgens de aanwijzing van Gerritsz, op weg naar Japan. *De Liefde* alleen bereikte het doel, want toen men ongeveer drie maanden reis had, verloor men *de Hope* uit het gezigt, en vernam er sedert niets meer van.

Slechts 24 schepelingen van *de Liefde* kwamen in Japan. De Portugezen trachtten de schipbreukelingen (want zoo konden zij genoemd worden) als zeeroovers te doen voorkomen, doch de waarheid zegevierde en de Nederlanders ontmoetten een goed onthaal bij den Keizer. In 1605 vertrokken uit Japan drie schepelingen, welke er niet verkozen te blijven; onder deze waren Quakernaak en van Santvoort; doch de laatste keerde spoedig terug, met brieven van den admiraal Matelief, dien hij met eene vloot in de Straat van Malakka had ontmoet.

In 1609 kwamen ter reede van Firando de schepen *de roode Leeuw met de Pijlen* en *de Griffioen*, ingevolge de handelsvergunning of pas, aan Quakernaak en van Santvoort medegegeven, om de Nederlanders tot den handel op Japan uit te noodigen. — Met de belangen van den handel waren belast de kooplieden Abraham van den Broek en Jacques Puik en de onderkoopman Jacques Speex. Door van Santvoort werden zij van wege het Japansche bewind plegtig ontvangen; hij vergezelde hen op de reis naar de hofstad, waar zij door den Keizer op eene allezins heusche wijze werden ontvangen, en vriendschaps- en handelsbetrekkingen tusschen Japan en Nederland op eene plegtige wijze werden aangeknoopt. Jacques Speex bleef voorloopig in Japan, als opperhoofd van den Nederlandschen handel; deze heeft zich de verdienste verworven, om dien handel met der daad te vestigen.

Uit een en ander blijkt derhalve, in welker voege Dirk Gerritsz, door zijn verkeer op Japan, tijdens hij in Portugesche dienst stond, den grondslag heeft gelegd tot den Nederlandschen handel op dat Rijk; terwijl hij als de man moet worden beschouwd, die, na zijne terugkomst in het Vaderland, eenige kooplieden heeft weten te bewegen, om eene vloot uit te rusten tot het drijven van een' zoo voordeligen handel als die op Japan voor de Portugezen destijds was. Hoezeer die togt voor de ondernemers ongelukkig afloep, was het landen van een der schepen nabij Bongo nogtans de aanleiding tot het bekend geraken der Japannezen met de Nederlanders. Melchior van Santvoort, een Amsterdammer, langs dien weg in Japan aangeland, gelukte het, bij den Keizer en vele aanzienlijken des lands in aanzien te komen, de Nederlanders in goeden reuk te brengen, en hun den weg te baan, zoodat hun de handel op dat rijk gemakkelijk gemaakt werd. Aan Jacques Speex, die, twintig jaren later, gouverneur-generaal van Nederlands Indië werd, heeft men vervolgens de eigenlijke vestiging van den handel te danken.

Uit deze onopgesmukte opgave der gebeurtenissen kan men nagaan, wat men te gelooven hebbe van het beweren bij Cooley (3) en anderen, alsof de Nederlanders de grondvesting van hunnen handel in Japan aan den opgemelden stuurman William Adams zouden te danken hebben. Het is bewezen, zelfs uit die Britsche schrijvers, welke de zaken uitvoerig verhalen, dat Adams met Jacques Speex en de andere Nederlanders, door de Ned. O. I. Compagnie naar Japan ten handel gezonden, eerst in Julij 1611 zijn in betrekking gekomen, en in October van hetzelfde jaar heeft hij, op het vernemen dat de Engelschen eene factorij te Bantam hadden, daaraan een' brief afgezonden, *to his unknown friends and countrymen*. Deze brief in 1612 in handen der Engelsche factorij te Bantam gekomen zijnde, strekte aan John Saris, die korte weken daarna uit Engeland aldaar aankwam, ten

(2) Dit wordt in diervoorge gezegd in het bericht, door FURCHAS, in het eerste deel van de Reize van Adams, gegeven.

(3) W. Cooley, *History of maritime and inland Discovery*, V. II, p. 194. Men zie dit logenachtige verhaal opgewaard in de *nouvelles annales des voyages*, Janvier, Fevrier en Mars 1835, p. 360.

prikkel, om eene reis naar Japan te doen. Het een en ander met elkander in verband beschouwd, zal ons dan veel eerder tot het besluit leiden, dat William Adams, in weêrwil zijner hulpvaardigheid jegens Speex, er toen dadelijk op bedacht is geweest, zijne landgenooten naar Japan te lokken, ten einde hen mede in de handelsvoordeelen op dat rijk te doen deelen. Het gebeurde na de aankomst van Saris te Firando strekt daarvan ten bewijze; doch het ligt buiten ons bestek, even als alle vruchtelooze pogingen door de Engelschen, na zij den handel op Japan eens verlaten hadden, sedert en ook in deze eeuw, zelfs in het jaar 1835, aangewend, om weder in Japan tot den handel te worden toegelaten.

NEDERLAND.

AMSTERDAM 4 Julij. Wij vernemen, dat er schikkingen zijn getroffen, wegens de overname, door het gouvernement, van het zoo belangrijk Japans Ethnographisch kabinet van den heer van Siebold, diegerend officier van gezondheid bij het leger in Oost-Indië, en dat Z. M. eenige bepalingen heeft gemaakt, ten opzichte van het verder verblijf in Nederland van dien verdienstelijken geleerde, waardoor hij in staat zal zijn, zijne zoo uitgebreide werken, betreffende Japan, te voltooien.

— Met genoegen zien wij ons in staat gesteld, de navolgende berichten uit de overzeesche bezittingen van den Staat, aan onze lezers mede te deelen:

Ter westkust van Sumatra hebben de Nederlandsche troepen zich meester gemaakt van eene vijandelijke sterkte te Pertibie, in het district Mandaheling, en men oordeelde, dat die omstandigheid zeer veel zou bijdragen tot de verdere vestiging van de rust in die streken.

In het Palembangsehe duurden de onrustige bewegingen nog voort; doch verwachtte men, dat, ten gevolge van gegeven bevelen ter versterking van de militaire magt aldaar, spoedig een eind daaraan zal worden gemaakt.

In de andere gedeelten der Oost-Indische bezittingen werd eene gewenschte rust genoten; terwijl, met betrekking tot de maatregelen ter wering van zeerooverij in de wateren van Linga, steeds in de beste verstandhouding met de Britsche autoriteiten werd gehandeld.

In de Preanger regentschappen en in het Bantamsche hebben zware regens, in den loop der maand Januarij II., eenige schade aan bruggen en wegen veroorzaakt.

De ineenzetting der twee ijzeren stoombooten, die niet lang geleden van gouvernementswege naar Indië zijn verzonden, was te Soerabaya tot stand gebracht. Een der vaartuigen, *de Etna*, heeft zeer goed aan de verwachting voldaan; met het andere, *de Hecla*, was dit minder het geval. Het model, waarnaar dit laatste is vervaardigd geworden, hetzelfde zijnde als dat, hetwelk voor *de Etna* is gebouwd, zoo geeft deze omstandigheid alle hoop, dat, bij meerdere ondervinding, de bespunde gebreken niet onoverkomelijk zullen bevonden worden; *de Hecla* was dan ook reeds bestemd geworden, om langs de Noordkust van Java te kruisen, ter verjaging en verdelging van zeeroovers, en op die wijze zal de gelegenheid verkregen worden, om de verschillende gebreken van het vaartuig, en te gelijker tijd, zoo men hoopte, de middelen tot herstel te leeren kennen.

Volgens berichten uit China, loopende tot het einde van het vorige jaar, scheen het Chinesch Gouvernement den Europeeschen handel, in het bijzonder dien der Engelschen, door verschillende maatregelen te willen belemmeren, en men meende reden te hebben, om te vermoeden, dat het gemelde bestuur voornemens was, zich voor het vervolg te onttrekken aan de voldoening der schulden van gefailleerde, zoogenaamde, Hongkooplieden aan Europeanen, waarvoor hetzelfde zich tot dusver verantwoordelijk had gesteld.

— Aan de bij ons ontvangen *Javasche Couranten*, die tot den 21 Februarij loopen, ontleenen wij het volgende:

Door Z. Exc. den gouverneur-generaal van Nederlandsch Indië zijn de volgende dispositien genomen, als: benoemd: tot lid in het hoog militair gerechtshof, Mr. A. A. van Vloten, lid in het hoog gerechtshof van Nederlandsch Indië; tot lid der hoofd-kommissie van onderwijs, W. R. van Hoëvell, predikant bij de Maleische gemeente te Batavia; tot onmiddellijk register in de wester afdeeling, Mr. C. A. de Jongh, lid in den raad van Justitie te Batavia; tot secretaris der residentie Padang, (Sumatra's Westkust), A. Houtkoper, lid der wees- en boedelkamer te Samarang.

Ter beschikking gesteld van den gouverneur van Sumatra's Westkust:

MENGELEWERK.

DE KROONING VAN VICTORIA I, KONINGIN VAN GROOT-BRITANNIE.

VICTORIA I werd den 24 Mei 1818 geboren, en heeft dus den vereischten ouderdom (18 jaren) om Koningin van Groot-Brittanje te zijn. Hoogstderzelver vader was de hertog van KENT, de vierde zoon van GEORGE III, en hare moeder, de hertogin van KENT, is eene zuster van Vorst LEOPOLD. Zonder groot van persoon te zijn, heeft H. M. echter eene bevallige houding; zij is eene beoefenaarster en beschermster der fraaije kunsten en wetenschappen, en spreekt, naar men zegt, verschillende levende talen.

Op den 28 Junij des jaars 1838 had de krooning der jeugdige Koningin plaats, die den 20 November 1837 den overleden Koning WILLEM IV in het rijksbestuur opvolgde, daar zij op dien dag het aannemen der kroon, in tegenwoordigheid der beide vergaderingen van het parlement, onderleekende.

Ten einde dit groote volksfeest op eene waardige wijze te viëren, had men op de geheele lijn, welke de stoet moest volgen, de prachtigste toebereidselen gemaakt. Aan wederzijden van den triumfhoog in Hyde-park verheeven zich bedekte gaanderijen, van welke men den optogt konde zien, zoodra dezelve van Constitution-Hill naderde; andere, zeer sierlijke gaanderijen, waren voor de hôtels van den Baron ROTHSCHILD en Lord COVENTRY opgericht, maar de schoonste was die voor het paleis des hertogs van DEVONSHIRE. Eene groote balkon, geplaatst op de hoogte van de muren, die den tuin omgeven, in verschillende afdeelingen regelmatig verdeeld, leverden alle de gemakken op, welke men in eene balkon der opera aantreft, zij was met karmozijnrood fluweel bekleed, waarop met gouden letters de woorden prijken *God save the Queen*. Regt tegen over deze wapperde de vlag van het Vereenigd Koninkrijk aan eenen mast van tachtig voeten hoog.

De *St. James* straat was niet minder fraai versierd; het front van het hotel van *Crockfords-Club* was geheel in eene balkon herschapen, en in loges verdeeld, die allen met fluweel waren bekleed, waarop de woorden *Victoria Regina* en anderen prijken. In die straat munten de volgende hôtels in het bijzonder uit: dat der Koningin-weduwe, de clubs van *Ox-*

forth en van *Cambridge*, het gebouw der opera, het nationale museum en het hotel van *NORTHUMBERLAND*. De goede smaak, waarmede de versieringen van het hotel der admiraliteit te *White-Hall* waren aangebragt, verdient allen lof.

De stedelijke regering had maatregelen genomen, om ongelukken bij eene zoo groote volksvereeniging voor te komen. Eenige met het toezigt belaste personen wezen den weg aan, dien de rijtuigen moesten inslaan, welke zich naar de abdij wilden begeven, en door de zorg dezer lieden zijn alle ongelukken voorgekomen.

Des morgens ten vier ure werd het gesluis van het park gelost, en op dat zelfde oogenblik zag men boven het paleis der admiraliteit en van het kwartier der garde du corps, de nationale vlag met de wapens en de zinnebeelden der drie volkeren. Met vlaggen van alle kleuren waren de huizen versierd, en van dat oogenblik af waren de balkons en de vensters door hen bezet, die zoo gelukkig waren geweest van eene plaats aldaar te verkrijgen. Een buitengewoon sierlijk leverde de balkon voor het hotel der reform's-club op, alwaar men meer dan zeshonderd, op het sierlijkst getoode dames ontwaarde.

Tot negen uren toe was het ten uiterste moeilijk, om zich eenen weg door de *parliament-street* te baten, maar toen de leden van het Huis der Gemeenten, die in de zaal, alwaar zij hunne zittingen houden, bijeen gekomen waren, zich derwaarts hadden begeven, kon men zich eenigzins vrijer bewegen, en alle de straten, van *Charing-cross* af tot aan de Abdij van *Westminster*, werden met troepen bezet.

Tegen half tien ure bekep het getal der vereenigde parlementsleden ongeveer vijf honderd; eenigen droegen de eigenaardige kleeddragt van hunnen landaard, anderen de hofkleding; bijzonder zag de heer Campbell, in Schotsche kleding, zich vaak door eene nieuwsgierige menigte omringd.

Tegen negen uren waren de schikkingen voor den stoet der Koningin gereindigd. De Koningin, ten tien ure in haar rijtuig plaats genomen hebbende, konfigle eene losbranding van het gesluis het oogenblik van vertrek aan, en de stoet, het paleis uitgaande, begon deszelfs togt naar Constitution-Hill.

Reeds ten vier ure in den morgenstond wemden de parken van eene menigte van *liverijbedienden* der verschillende vreemde gezanten; uit het

Koninklijk paleis zelf scheen die strenge etiquette, die er anders heerscht, verbaanen. Elke balkon, elk venster was bezet; tegen elk standbeeld waren groepen van kinderen geklommen; tegen iedere kolom leunde eene menigte van mannen en vrouwen, die eenen droom van stille op elke beweging lettende, toeschouwers opleverde.

De optogt geschiedde in de volgende orde:

Trompetters, gevolgd van een eskadron van de garde du corps, onder bevel van een' der stalmesters van de Koningin; achter deze volgden de rijtuigen der buitenlandsche gezanten, als: de zaakgezagden van *Mexico* en *Portugal*, de ambassadeurs van *Zweeden*, *Saksen*, *Hannover*, *Griekenland*, *Sardinië*, *Spanje*, de *Vereenigde Staten*, van *Ederland*, *Brazilië*, *Beijeren*, *Denemarken*, *België*, *Wurtemberg* en *Pruisen*. Op deze volgden de rijtuigen der buitengewone gezanten, volgens de orde, in welke zij ten hove waren voorgesteld: Achmet FETH-PACHA, buitengewoon gezant van den grooten heer; de markieschak SOULT, van wege den Koning der Franschen; de graaf van LÖWENHEIM van *Zee-den*; de markies BRIGNOLE van *Sardinië*, de graaf ALLEN van *Hannover*, de prins PUTBUS van *Pruisen*, de markies MIRAFLORES van *Spanje*, de baron VAN DER CAPELLE van de *Nederlanden*, de prins van SWARTENBERG van *Oostenrijk*, de baron STROGANOFF van *Rusland*, de prins DE LIGNE van *België*, de graaf van LUDOLF van de beide *Siciliën*; vervolgens de ambassadeurs van *Turkië*, *Frankrijk*, *Rusland* en *Oostenrijk*.

De muzikanten van het regiment der kavalierie van de garde.

Een eskadron garde du corps.

De rijtuigen van de leden der Koninklijke familie:

De hertogin van KENT.

De hertogin van GLOUCESTER.

De hertog en de hertogin van CAMBRIDGE.

De hertog van SUSSEX.

Ieder gezeten in een met zes paarden bespannen rijtuig, en gevolgd door garde du corps.

Een tweede korps muzikanten te paard.

De burgemeester der Koningin met zijne onderhebbende acht en veertig matrozen.

De groot-dignitarissen der kroon en de staatsdames, gezeten in twaalf

de luitenant der 1ste klasse bij de koloniale Marine, T. A. C. van Kervel, thans ter beschikking van den gouverneur van Makassar; J. H. van Meerten, kommissie bij den controleur der inkomende en uitgaande regten te Samarang; C. Denninghoff, ambtenaar op wachtgeld; A. H. de Rochemont Muller, klerk op het residentie-kantoor der Preanger Regentschappen; E. F. van Santen Kollf, geëmplojeerde bij de algemeene rekenkamer; H. A. Hardy, klerk bij den ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Batavia, en J. F. Deibert, benoemd opzienaar bij de indigo-kultuur in Bagien.

Op deszelfs verzoek gepensionoerd: de apotheker der 1ste klasse, H. van den Bogaard.

— Naar men verneemt, is de heer C. Kruseman voornemens, zijne schilderij, voorstellende het verwonden van het paard des Prins van Oranje te Boutersem, na hetzelfde alhier tot den 15 dezer te hebben ten toon gesteld, aan het kunstminnend publiek van Amsterdam te doen zien, en vervolgens met hetzelfde eene reis naar Berlijn te ondernemen, waartoe hij, volgens het *Journal de la Haye*, door den graaf van Lottum en Wylich, Pruisisch gezant en minister plenipotentiaris bij het Nederlandsche Hof, is uitgenoodigd, en alwaar aan dezen verdienstelijken kunstenaar, even als hier te Amsterdam, voorzeker de beste ontvangst zal te beurt vallen.

— Men schrijft uit Weimar van den 27 Junij, dat Z. D. H. de Groot-hertog Z. K. H. den Prins van Oranje onder het getal der Ridders van de eerste klasse der orde van den witten Valk heeft benoemd; het geboortefeest van Z. K. H. den Erf-Groot-hertog werd met de luisterrijkste vermakelijkheden gevierd; hetzelfde werd vereerd door de tegenwoordigheid van Z. K. H. den Prins van Oranje, die daags te voren alhier was aangekomen, en na middernacht hoogstdezes reis naar de Nederlanden heeft voortgezet.

— In de *Leydsche courant* leest men het volgende:

Z. K. H. Prins Alexander der Nederlanden, tweede zoon van Z. K. H. den Prins van Oranje, had reeds een tijd lang met zijn Koninklijken Broeder aan de Leydsche hoogeschool de lessen der hoogleraren Peerkamp, in de algemeene Geschiedenis en die des Vaderlands, Tydeman, in de Staats-huishoudkunde, en Cock, in het Natuur-, Staats- en Volkenrecht, met voorbeeldige applausie begewoond, en heeft die, sedert Z. K. H. de Erf-prins van Oranje, in Mei des voorleden jaars, de hoogeschool verliet, met denzelfden ijver voortgezet, en met denzelfden gewenschten uitslag. Immers, deze lessen thans, met het einde van den Akademischen cursus aan deze hoogeschool, zijnde afgelopen, is ook deze jonge Vorst, op den 30 Junij, en 2 en 3 Junij, door de gemelde drie hoogleraren in alle de gemelde vakken, ten overstaan van deszelfs Koninklijken Vader, telkens gedurende bijna twee uren, ondervraagd geworden; en heeft dezelfde blijken gegeven van gelukkige vathaarheid, aanhoudende vlijt en verkregen kunde, waarin de jonge Vorst en Zijne Koninklijke Ouders, en de Natie zelve, die het geheele Vorstelijk geslacht in hare liefde omvat, zich bilijk mogen verheugen.

— De minister van Financiën heeft, dd. 2 dezer, ter kennis van de belanghebbenden gebracht, dat, gedurende de maanden Julij, Augustus, September en October aanstaande, zal zijn opgesteld de betaling van de interesten, over de eerste zes maanden 1838, der sommen, door comptabele ambtenaren, wegens borgtocht, in 's lands kas gestort, en als zoodanig in het algemeen register van borgtochten ingeschreven.

Dat, ten gevolge van de door Z. M. vastgestelde verordeningen, de voorz. betaling, tegen voldaan-teekening, door de belanghebbenden op de betaalrol zelve, of wel tegen intrekking eener behoorlijke quantiteit, inge-richt volgens het deswege bestaand model, aan ieder van hun zal geschieden, bij assignatie, af te geven door de administrateurs van de schatkist, gevestigd in de hoofdplaats van iedere provincie (in de provincie Holland noordelijk gedeelte, te Amsterdam), betaalbaar op zigt, ten kantore van den agent van den algemeenen Rijks-kassier, mede in de hoofdplaats van iedere provincie gevestigd.

's GRAVENHAGE 3 Julij. Heden middag ten 1 ure is de vergadering der Staten van Holland, in de daarvoor bestemde zaal op het Binnenhof, door Z. Exc. den Gouverneur van der Duyn van Maasdam, met eene toepasselijke aanspraak geopend.

Het belangrijke verslag, door de gedeputeerde staten van Noord- en Zuid-Holland, in die vergadering, bij monde van den heer griffier Pillera van Haarlem voorgedragen, bepaalde zich in de eerste plaats tot de beschouwing van den volksgeest, de eeredienst, het onderwijs, de kunsten en wetenschappen, de zorg voor armen, krankzinnigen, enz., met andere woorden, tot al hetgeen gerekend mag worden Hollands morele kracht uit te maken; terwijl daarna de onderwerpen, die over de materiële welvaart der ingezetenen licht kunnen verspreiden, bij hetzelfde behandeld werden, zoo als: de waterstaats aangelegenheden, de koophandel, het fabriek-wezen, de landbouw en dergelyken. Onder de opgaven, daartoe betrekke-lijk, kwamen voor de navolgende:

De bevolking der provincie bedroeg, bij den aanvang dezes jaars, 916,553 zielen, waarvan in Noord-Holland ruim 411,000.

Van de leden der vergadering van de Algemeene Staten van Holland was alleen de heer de Sonnaville, van Alkmaar, overleden, en ook tijdig vervangen.

90 Hengsten waren goedgekeurd en 6 uitgesteld.

Aan de longziekte waren wel 7,000 runderen gestorven.

Door het groot Noord-Hollands kanaal waren meer dan 1500 schepen gepasseerd en door dat van Voorne ruim 2100.

De haringvisserij telde 122, de kust-visserij 71 en de hoekwant-visserij 120 vaartuigen.

De walvischvangst was niet naar wensch uitgevallen, doch de oestervis-scherij op Texel voorspoedig.

Wij hopen in de gelegenheid te zullen gesteld worden, om het verslag weldra in deszelfs geheel te doen kennen, of althans de gewigtigste gedeelten, bijv. onderwijs, armwezen, enz., volledig in ons blad te kunnen opnemen.

Men verneemt, dat de Staten geroepen zijn, om, onder anderen, in de tegenwoordige zitting, over de politie der buurtwegen, de bezuinigingen in Rijnland en de droogmaking van het Haarlemmermeer, (wat de kosten aanebelangt) te delibereren. Op aanstaanden Donderdag zouden de verkiezingen plaats hebben, terwijl, naar men schrijft, de heer de Bordes voor zijn lidmaatschap der Staten-Generaal bedankt heeft, zoodat ook in deze vacature zal moeten voorzien worden.

rijtuigen van het hof, elk met zes paarden bespannen.

Op deze rijtuigen volgde de staatsiekoets, met acht roomkleurige paarden bespannen; aan elk wiel ging een yeoman van de garde en aan elk portier twee lakkeijen; dezelve werd voorafgegaan door een eskadron van de garde du corps, de muzik van een regiment kavallerie, den geheelen staf te paard, den opper-kamerheer, den generaal-kwartiermeester, den opper-bevelhebber der artillerie, den opper-jagermeester, zes stalmeesters der Koningin, zes paarden der Koningin, aan de hand door paadjes geleid, den opperhofmeester te paard, en honderd edellieden van de garde.

In de staatsiekoets bevonden zich de Koningin, vergezeld van de groot-meesters der kleedkamer, de hertogin VAN SUTHERLAND, den opperstal-meester, den graaf VAN ALBEMARLE, en den kapitein-generaal der Koninklijke Archers, den hertog VAN BUCKLEIGH; de garde du corps te paard, en knechten te voet waren achter en ter zijde van den stoet verdeeld, en besloten denzelfden.

Het weder dreigde met regen: eenige regendroppels begonnen reeds te vallen, en men was beducht, dat de plegtigheid zou gestoord worden; maar de wind deed de wolken langzamerhand verdwijnen, zoodat de lucht spoedig begon op te klaren. *Greenpark* was met eene talloze menigte opgevuld; aan beide zijden stonden de artillerie en garde du corps te voet geschaard. Buiten het park stonden eenige regementen, onder bevel van den generaal DOLBAC.

De korpsen muzikanten van de onderscheidene regementen vervulden de lucht met hunne vreugdetonen, en de menigte juichte. Op eens ontstond er eene diepe stilte. De stoet naderde. Een oogenblik later zag men de rijtuigen der vreemde gezanten achter elkander voorbijgaan, terwijl zij in sierlijkheid en praet met elkander schenen te wedijveren. Toen het rijtuig van den hertog VAN SUSSEX tusschen de menigte doorreed, werd hij met de luidste vreugdekreeten begroet.

Nauwelijks was de koets der Koningin het park binnen gereden, of al de korpsen muzikanten begonnen gelijktijdig *God save the Queen* te spelen, terwijl de duizenden van personen hunne vreugde betoonden. Het rij-tuig reed langzaam voort, onder de herhaalde toejuichingen en *vivats*. De Koningin, levendig bewogen, leval een oogenblik stil te houden; het ge-juich verdubbelde, en zoodra het rijtuig zijnen weg vervolgde, droeg d'ze

Heden middag heeft Z. Exc. de gouverneur een diner gegeven, het-welk door de leden van de Staten is bijgewoond.

— Z. K. H. de groothertog van Baden heeft heden onderscheidene merkwaaardigheden dezer residentie bezigtigd, en onder anderen ook het departement van Marine bezocht, waar Z. K. H. met de meeste belang-stelling in oogenschouw heeft genomen de Zee-instrumenten, de onder-scheidene constructiën van schepen, enz., welke zich in de model-kamer bevinden.

— Men meldt, dat Z. K. H. de grootvorst troonopvolger van Rusland nog in den loop dezer maand alhier wordt verwacht, bij welke gelegenheid, inzonderheid door den alhier residenten Russischen ambassadeur, onder-scheiden feesten zullen worden gegeven.

BERGEN op ZOOM 3 Julij. Heden is in deze vesting aangekomen de ge-neraal majoor Paravicini di Capelli, om over de alhier in bezetting liggende artillerie groote inspectie te houden.

— Onder de verbeteringen en verfraaiingen, welke men gedurig in deze stad en aan de vestingwerken opmerkt, verdient ook melding gemaakt te worden, dat er binnen kort eene aanbesteding zal geschieden tot het daarstellen van eenen nieuwen toren met een frontispice, welke men voornemens is op het spai der haven op te rigten, en waarin ook een klokken-spel zal geplaatst worden.

VLISSEBURG 1 Julij. Voor het Hof van Assises in de provincie Zeeland, te Middelburg, gepesideerd door den heer M. J. Pauw, raadshier in het Hooggeregtshof, stond Vrijdag jl. te regt: Sara Jans Geldhof, vrouw van Huison, vrachtrijder te Middelburg, beschuldigd van het 13-jarig dochtertje van den landman Willem Blok in haar huis gelokt, daarna met een mes eene doodelijke wond aan den hals toegebracht, en vervolgens het lijke in het secret geworpen te hebben. De heer Mr. van Diggelen, ad-voaat te Middelburg, was de beschuldigde als verdediger toegevoegd. Met zeer veel welsprekendheid en in eene treffende pleitrede kweet hij zich van zijne taak, — doch de misdaad zoowel als de premeditatie waren door de een-en-twintig getuigen zoo stellig bewezen, dat zijne bekwaamheid niet beletten konde, dat het Hof gisteren de doodstraf, te voltrekken door wor-ging aan eenen paal, tegen de beschuldigde uitsprak.

SNEEK 1 Julij. Tot het nieuws alhier behoort, dat binnen kort een begin zal gemaakt worden met het aanleggen van een' straatweg, van de Lemmer over Sneek, welke zich te IJnsom met dien van Leeuwarden zal vereenigen. Onze stad geeft tot deze onderneming eene bijdrage van f 100,000.

BRUSSEL 3 Julij. Het schijnt, dat het Belgische bewind steeds beducht is voor eene krachtdadige uitvoering der 24 artikelen. Althans verneemt men, dat de generaal Hurel niet alleen eene wapenschouwing over de be-zetting van Venlo, maar ook over al de in Limburg aanwezige troepen ge-houden heeft. Zes dagen zijn door hem besteed, om de geheele linie van Limburg, die over Peer, Hammel, Weert, Nederweert, en Heythuyzen, van Hechtel tot aan Venlo loopt, langs te rizen. Vervolgens is hij in het kamp van Roermonde, Maeseyk en Bree, alwaar Belgische troepen gelogerd zijn, teruggekeerd, en heeft bij die gelegenheid met den kolonel Druex, Belgisch kommissaris tijdens de overeenkomst van Zonhoven, langdurige mondesprekken gehouden. In het kamp van Beverlo heeft de genoemde generaal ook de zich aldaar bevindende troepen in oogenschouw genomen, welke uit 3 bataljons van het 3e en 4e regiment van linie, 2 batal-jons van het 6e regiment, 3 bataljons van het 3e regiment jagers te voet, 2 van het 2e regiment, het 1e regiment lancers, 3 batterijen artillerie en 2 kompagnien mineurs bestaan.

— De geschillen sedert lang tusschen de eerste bestuurders van den aanleg der onderscheidene spoorwegen in België, de ingenieurs Simons en de Ridder, en den minister voor de openbare werken, Nothomb, bestaande, hebben eindelijk tot eene geheele breuk geleid. Op voorstel van laatstege-noomden, heeft Vorst Leopold, almede kort vóór zijn vertrek, 11. zondag namelijk, een besluit genomen, waarbij de onderscheidene dienstbetrekkin-gen met opzigt tot den spoorweg, vroeger aan den ingenieur de Ridder toe-vertrouwd, aan verscheidene leden van het korps der genie worden opge-dragen. Dien ten gevolge, heeft de heer Nothomb den ingenieur Noel met de voltooiing van den weg van Gent naar Brugge en Ostende belast, en den ingenieur Grootaers aan het hoofd der dienst voor de middelen van exploitatie van den spoorweg geplaatst. De heer de Ridder is alzoo wel niet geheel op zijde gesteld, maar, men heeft zijnen werkkrieg aanmerkelijk beperkt.

— De tweede, kamer van het hoog geregtshof te Brussel heeft, onder het presidium van den heer de Quertenmont, deszelfs arrest in de zaak van Severyns tegen Gausson en consorten uitgesproken. In deze zaak wilde men eene Belgische vrouw, die gedurende het bestaan van het Koninkrijk der Nederlanden, eenen, vóór de Fransche revolutie te Maastricht geboren, doch thans overleden officier had gehuwd, als vreemdelinge, van eene in België opengewallen nalatenschap uitsluiten. Het hof heeft al de belangrijke vragen van het Staatsrecht en het burgerlijke recht, welke in deze zaak ter spraak kwamen, opgelost. De dispositiën van het arrest zijn hoofd-zakelijk de volgende: dat de inwoners van Maastricht Belgen zijn, en voor zoodanige in België behooren gehouden te worden; en dat zelfs, al ware zulks het geval niet, de Hollanders, die in België gevestigd zijn, eveneens als de inboorlingen van België tot nalatenschappen geregtigd waren, hetzij ten gevolge van den vrede van Parijs of van het tractaat van 15 November 1831. De oorlog, zegt de advocaat-generaal, kan wel de uit-voering der verdragen schorsen, maar slechts van volk tot volk, en niet van particulieren met betrekking tot particulieren. Eindelijk, blijkt uit de uit-spraak van het Hof, dat de woorden, afschaffing van het aftogtsrecht (*abolition du droit d'Aubaine*), in de taal der nationale overeenkomsten beteekenden, afschaffing van de onbevoegdheid der vreemdelingen, om tot eene erfenis toegelaten te worden.

DUITSCHLAND.

KARLSBAD 24 Junij. Sedert eenigen tijd bevindt zich de Nederlandsche minister van Staat, de heer Falck, alhier. Als een vreemd voorval ver-dient melding gemaakt te worden van een' Engelschman uit Bombay, die van daar op eene stoomboot door Egypte, Konstantinopel en Weenen her-

geheele volksdrom naar de slagboomen van het park, om in de *Piccadilly*-straat te komen, en, niettegenstaande de pogingen der politie, was men spoedig over de slagboomen geklommen, of had dezelve uit den weg geruimd.

Aan de poort der Abtdy genaderd, groette de Koningin het volk, en een ontzettend geroep, hetwelk den klonder van het kanon verdoofde, kondigde aan, dat de plegtigheid der kroonung een begin nam.

Reeds vóór vijf uren des morgens omringde het volk de deuren der Abtdy. Toen dezelve geopend werden, meldde zich eene menigte personen aan, die tot het bijwonen der plegtigheid van de kroonung geregtigd waren. Onder het getal dergenen, die het eerst binnentraden, merkte men de sheriffs en vier aldermen in groot kostuum op, welke terstond de hun in het koor aangewezen plaatsen innamen.

Tegen zeven uren kwamen de Pairs en derzelver gemalinnen; de plaat-sen, welke in het koor en op de gaanderijen in gereedheid gebracht waren, werden van tijd tot tijd door opper-officiëren en hooge ambtenaren bezet. Ten negen uren verscheen de Lord Mayor met zijne gade.

Ten tien uren waren bijna alle plaatsen bezet, en de Abtdy leverde een schoon gezigt op. Na verloop van een uur zag men de vreemde gezanten verschijnen, die het hoofd van den trein hadden uitgemaakt; om half twaalf trad de stoet der Abtdy binnen, en weldra zou de plegtigheid der kroonung eenen aanvang nemen.

De grootofficiëren van staat, de aartsbisschoppen VAN CANTERBURY en van YORK, de edellieden, die de rijks-insignien zouden dragen, de bisschop-pen, die H. M. moesten vergezellen, zoowel als zij, dien de bijbel, de schaal en de beker waren toevertrouwd, bevonden zich reeds vóór tien uren in de Jerusalem-kamer. De lord kamerheer van het huis H. M. gaf de insig-nien aan den lord opperconnetable, die dezelve ter hand stelde aan den lord opperkamerheer, die ze op de volgende wijze verdeelde:

Aan den hertog VAN ROSEBURY den staf van den heiligen EDUARD, lord BYRON de sporen, den hertog VAN CLEVELAND den scepter, den markies van *Westminster* het zwaard der menschelijke geregtigheid, den hertog VAN SUTHERLAND het zwaard der gestelijke geregtigheid, den hertog VAN DEVON-SHIRE het zwaard der genade, den burggraaf MELBOURNE het zwaard van den staat, den hertog VAN RICHMOND den scepter met de duif, den hertog

waars is aangekomen, ten einde zijnen zwakken gezondheids-toestand bij de bronnen alhier, zoo mogelijk, te herstellen.

STUTTGARD 28 Junij. Bij een Koninklijk besluit zijn de vergaderingen der Stitten tot op den 15 September geadjourneerd, als wanneer men de be-raadslagingen, betreffende het lijfstraffelijk wetboek, zal vervolgen, alsmede het in overweging nemen van de ontwerpen van wet, betreffende de com-petentie der regtbanken, en de invoering van het lijfstraffelijk wetboek.

FRANKRIJK.

PARIS 2 Julij. De heer Molé heeft zich dezes morgen reeds ten 6 ure naar Neuilly begeven, om een onderhoud met den Koning te hebben, naar aanleiding van uit Brussel ontvangen dépêches.

— Volgens berichten, te Parijs ontvangen, zou de toestand van het Oos-ten met elken dag meer en meer ingewikkeld dreigen te worden, en zag men aldaar eerlang gewigtige gebeurtenissen te gemoet. De Oonderkoning van Egypte heeft inderdaad aan de verschillende Europeesche Hoven kennis gegeven van zijn voornemen, om zich van de Porte onafhankelijk te ver-klaren. Naar men wil, zouden Frankrijk en Oostenrijk zulks ongaarne zien, terwijl daarentegen het Engelsche kabinet heimelijk Mehemet-Ali in zijne plannen wil aanmoedigen. Rusland schijnt bij deze gelegenheid zich eenig-zins op den achtergrond te plaatsen, en den loop der zaken aandachtig te willen waarnemen, alvorens tot een bepaald besluit te komen.

— Bij voortdurend spreekt men alhier van de vrees van het ministerie, dat prins Lodewijk Buonaparte, wanneer het regtsgeeding tegen den gewezen luitenant Laity voor de Kamer der Pairs zal behandeld worden, plotseling aldaar te voorschijn zal komen. Weinige dagen geleden moet de prins zich in den schouwburg te Mannheim vertoond hebben; doch hij is sedert van daar vertrokken, zonder dat men weet waar hij gebleven is.

— De Kamer der Pairs heeft thans eenen aanvang gemaakt met de be-handeling der vroeger door de afgewaardigden aangenomen wets-ontwerpen, betreffende de ijzeren spoorwegen.

— Aan den spoorweg van Parijs naar Versailles, langs den regteroever der Seine, wordt sedert eenigen tijd zeer druk gearbeid. Niet minder dan 3,760 werklieden en 600 paarden worden daarmede bezig gehouden. Men kan daaruit afleiden, hoeveel werk en dus ook hoeveel welvaart voor de arbeidende klasse zal voortvloeijen uit het aanleggen der onderscheidene ijzeren spoorwegen, die eene gezamenlijke lengte van 150 uren zullen uit-maken, en waarover de Pairs eerlang eene beslissing zullen moeten nemen.

SPANJE.

MADRID 24 Junij. Vele afgewaardigden hebben reeds deze hoofdstad ver-laten, en gisteren was reeds het getal derzelve niet toereikend, om een zitting te houden.

— Het Gouvernement heeft de bevestigende tijding ontvangen, dat een konvooi van meer dan 35 vrachtwagens, tusschen Madrid en Tembleque, door de Carlisten is bemagtigd, gelijk mede een koerier met dépêches van het Gouvernement, houdende instructiën voor de generaals Narvaez en Al-dama; deze omstandigheid zal eenige vertraging te weeg brengen voor de krijgs-operatiën van het reserveleger, waarvan de 2de brigade zich te Mansanares bevindt.

— Don Carlos heeft op de tijding, dat Penacerrada door de Christino's is bemagtigd, den generaal Guergué van zijnen post ontzet, en Marotto tot majoor-generaal benoemd.

— Don Carlos bevindt zich te Elorrio.

— De generaal O'Connell heeft zich met 5 bataljons, de lancers en ar-tillerie van het Engelsch legioen, ongeveer 1,500 man, naar de linie van Ernani Urnieta begeven. Tusschen hem en de Carlisten heeft een gevecht plaats gehad. De troepen van H. M. hebben zich achtervolgend van La-sarte, Osurill, Zubieta en de hermitagie van San Esteban meester gemaakt.

CUIDAD REAL 20 Junij. De kolonel Aleson, chef van de 1e brigade van het reserveleger, is belast met het bevel dezer provincie. Gisteren avond heeft het grootst gedeelte van de kavallerie der Koninklijke garde, en het provinciale regiment van Murcia deze stad verlaten; zij begeven zich naar Almade, om de troepen van de divisie van Pardinias af te lossen, die zich op weg naar het leger van het centrum moet begeven.

STADSNIUWS.

Zitting van het Hof van Assises, 3 Julij 1838.

J. de Ruijter, thans voortvlugtig, beschuldigd van een schuldig verklaard aan valsheid in onderhandsch geschrift, door het valscheij vervaardigen van een zoodanig geschrift en het daaronder stellen van eene valsche naam-teekening, en aan het des bewust gebruik maken van dit valsche onder-handsche geschrift; verklaard wederspanning aan de wet, met al de gevol-gen en aankleven van dien, en veroordeeld tot een half uur tepronkstel-ling, brandmerk, zes jaren confinement in een tuchthuis, geldboete van f 50 met de kosten.

Isaac Bles, thans voortvlugtig, beschuldigd van, en schuldig verklaard aan diefstal, door middel van inwendige braak, gepleegd in een onbewoond gebouw; verklaard wederspanning aan de wet, met al de gevolgen en aan-kleven van dien, en veroordeeld tot 4 uur tepronkstelling en zes jaren con-finement in een rasp- of tuchthuis, met de kosten.

Jan Heinrich Melis, bijgenaamd Jan Sliet, thans voortvlugtig, beschul-digd van, en schuldig verklaard aan diefstal, door middel van uitwendige braak bij nacht, gepleegd in een bewoond huis; verklaard, wederspanning aan de wet met al de gevolgen en aankleven van dien, en veroordeeld al laatstgemelde.

174 KON. NED. LOTERIJ.

Trekking der Vijfde Klasse, Dingsdag 3 Julij.

19de Lijst: geene. 20ste Lijst: geene.

ONDERTROUWD. 28 Junij. W. F. Meder en H. R. Weetjen.

BEVALLEN. 28 Junij. B. E. A. van Harpen Kuypen, geb. Vervant Da 1 Julij. R. G. Plaat geb. Nijhoff, D.; S. Fonk, geb. Machielsens, D.; S. C. Benn, geb. Winter, D. — 2 Julij. G. Muller, geb. Noorwegen, Z. J. J. Spijker, geb. Broedeleit, Z.

OVERLEDEN. 29 Junij. G. Stam, wed. A. B. Fardon 78 j. 30 Junij. W. Linderman 56 j. — 1 Julij. L. Putman 63 j. — Te Ouderkerk ald C. den Hertog 57 j.

VAN SOMERSET den rijksappel, den hertog VAN HAMILTON de kroon van den heiligen EDUARD, den bisschop VAN BANGOR de schaal, en den bis-schop VAN LINCOLN den beker.

De abtdy zelve leverde een prachtig gezigt op: bij het binnentreden van dezelve werd H. M. door luide toejuichingen begroet, en de optogt in het koor geschiedde in de volgende orde: de kanonniken en de deken van *Westminster*, wapen-herauten, de controleur en de thesaurier van het huis der Koningin, de laatste vergezeld van twee edellieden, dragende de karmozijnen zak met de gedenkpenningen, de onderkamerheer, de funel- waarnemende van kamerheer van H. M., vergezeld van een' beambte der juweelkamer, dragende op een kussen den ring met den robyn en het zwaard voor de offerande, nevens de onderkamerheer, de opperhofmeester, de geheim-zegelbewaarder naast den president van den raad, alle vier gevolgd van een paadje, die hunne kroonen droeg.

De kanselier van *Ierland*, vergezeld van een' beursdrager en een paadje, die zijne kroon droeg, de aartsbisschoppen VAN ARMAGH en YORK, beide in hunne koorkleeden, houdende hunne mutsen in de hand, de groot-kanselier, vergezeld van eenen beursdrager en een paadje, die zijne kroon droeg. De aartsbisschop VAN CANTERBURY in deszelfs koorkleed, met de muts in de hand, vergezeld van twee edellieden, de Prinsessen van den bloede als: de hertogin VAN CAMBRIDGE, de hertogin VAN KENT, de hertogin VAN GLOUCESTER, allen groot kostuum in een purper fluweelen kleed, waarvan de sleep werd gedragen door eene lady en een edelman van hunne huizen, eenen gouden krans versierde hare hoofden, en allen werden gevolgd door eenen viscount, welke hare kroonen droegen. De edellieden met de insigniën, drie aan drie, zijnde de staf van EDUARD, de gouden sporen, de scepter, het derde zwaard, de curtana en het tweede zwaard, allen vergezeld van eenen paadje, die hunne kroon droeg. De zwarte roeddrager, naast de deputy van de orde van den *Kousenband*, lord ERESBY als opperkamerheer van *Engeland*, zijne kroon door een paadje gedragen, de Prinsen van den Koninklijken bloede, als: de hertog VAN CAMBRIDGE en de hertog VAN SUSSEX, eerstgenoemde met den staf van veldmaarschalk in de hand, beiden in groot kostuum met gevolg, dra-gende de markies VAN GRANBY de kroon van den eersten, en de viscount ANSON die van den laatstgenoemden. (Het vervolg hierop.)

daan zijn voorafgegaan en achtervolgd. Uit de instructie van dit proces is gebleken, dat Getuige van Houten, weduwe K. Zonderveen, en hare dochter J. Buis, in vroeger huwelijk verwekt, en wonende aan den Amsteldijk, gemeente Nieuwer-Amstel, op den 10den December II. op den publieken weg eenig gegil gehoord hebben, waarop zij naar buiten gegaan zijn, en daar hebben zien staan Aaltje Smit, huisvrouw van Jan Griffioen, die riep: buren, sta mij bij, een kerel heeft mij gesneden! terwijl die getuigen, na bemerkt te hebben, dat het bloed haar langs armen en lichaam liep, eenige gebaren tot assistentie hebben gegeven, bij wier komst de verwonde vrouw reeds zoodanig wezenloos was, dat zij geen woord meer kon uitbrengen en bijna gelijktijdig den laatste snik heeft gegeven.

Het lijk van Aaltje Smit is toen door die geburen op eene berrie naar hare woning gebracht, wanneer men heeft opgemerkt, dat de stoel, waarop de overledene gewoon was te zitten, omver lag; dat een glaasje, half gevuld met jenever, benevens de flesch zelve, die in de glazenkast in een bekend vertrek verborgen was geweest, op de tafel stond; dat op den grond door het gansche vertrek, doch inzonderheid bij den onliggende stoel, eene groote hoeveelheid bloeds zichtbaar was, en dat de achter en tusschendeur, die beiden naar het achter of woonvertrek leidden, openstonden.

Bij onderzoek is het gebleken, dat in de woning van J. Griffioen niets gestolen was, (oschoon de moord blijkbaar gepleegd is met het voornemen, om dien met diefstal te achtervolgen, welk voornemen slechts verhindert is geworden door den sterken verstand, welke deze vrouw aan haren moordenaar had geboden) en, dat de wonden aan zijne vrouw door een aan hem vreemd werktuig waren toegebracht, aangezien, na eene nauwgezette inspectie, geen moordtuig, met bloed bemorst, is gevonden, en alle de messen als anderszins in de woning op de gewone plaats en staat zijn gezien.

Het lijk van Aaltje Smit is aanvankelijk door den plattelands heel- en vroedmeester H. Ellerman geschoond, door wien de wonde *per se mortalis* is verklaard, en daarna door den regter ter instructie, tot een meer bepaald onderzoek, in handen is gesteld van professor Suringar en den chirurgijn Lalave, welke deskundigen, na in onderscheidene bijzonderheden te zijn getreden, de navolgende resultaten hebben opgegeven.

1°. Dat de verwondingen, door uitwendig gewond, met een scherp snijdend werktuig zijn toegebracht, en dat er geen enkel vermoeden van zelfmoord bestaan kan.

2°. Dat de rigting van de groote en meest aanmerkelijke wonde aanleiding gaf om te denken, dat de dader, achter zijn slagtoffer staande, dezelve met zijne rechterhand heeft toegebracht.

3°. Dat de kneuzing en veranderde kleur van den regter elleboog waarschijnlijk door het nedervallen van het lichaam ontstaan zijn, en dat de kleinere belediging, op den regter wang, op dezelfde wijze kan zijn te wege gebracht, doch ook door sterke drukking of stevig vasthouden van het hoofd.

4°. Dat de doorsnijding van de beide *venae jugulares*, als eene op zich zelve doodelijke verwonding beschouwd moet worden, en dat zulks door geene menschelijke hulp verhoed had kunnen worden.

5°. Dat de naaste oorzaak van den dood in het aanmerkelijk bloedverlies moet gezocht worden, waardoor de hersenen speedig van derzeiver noodigen levenspijkel zijn beroofd geworden, en eene daarop gevolgde algemeene verbloeding.

Ook is het ten processe gebleken, dat Jan Griffioen en zijne vrouw bijkans met niemand omgang hadden, en in hunne buurt algemeen als zeer rijke en hoogstzinnige lieden bekend stonden, die geene dienstboden hielden, en nimmer te zamen naar de kerk gingen, zoodat de vermoorde dan ook dien morgen reeds in de R. C. kerk geweest was, en Jan Griffioen zich aldaar, tijdens den gepleegden moord, bevond.

Michaël Griffioen, oud 26 jaren, die door den procureur-generaal beschuldigd wordt, deze gruwdaad te hebben gepleegd, was sinds kersmis 1836 boerenknecht bij Rijk Kea, veehouder en landhouwer, wonende over de woning van Jan Griffioen. Sinds twee jaren had hij verkeerling gehad met Johanna van Diest, eene boereinde van 26 jaren, (wonende ten huize van haren vader J. van Diest, landhouwer bij de Rijke Waver), met wie hij in het huwelijk zou treden, zoodra hij eene kostwinning had. Reeds vroeger had hij te vergeefs pogingen aangewend om dit huwelijk te sluiten, en vooreerst bij de ouders van dit meisje te blijven inwonen, onder voorgeven van alsdan beter naar eene kostwinning te kunnen omzien. De ondergaane weigering moest den beschuldigde te meer verdrieten, daar hij zich bij J. van Diest en zijne dochter steeds valscheij had voorgedaan als iemand, die geld bezat, en daaromtrent, oschoon men hem nimmer naar de hoeveelheid gevraagd had, zoodat hij zijn meisje als bij haren vader geloof had weten te verwerven; welk vertrouwen in het voorgewezen van dezen beklagde nog vermeerderd was door een geschenk aan zijn meisje, in de maand Maart of April 1837, ten bedrage van f 100, gedaan.

De beschuldigde stond, over het algemeen, in zijne gemeente bekend, van een slecht gedrag te zijn, niet slechts des zondags, maar bovendien 3 à 4 malen in de week, en soms heele nachten, uit te gaan, zonder dat zijne meesters wisten, waarheen hij zich begaf; terwijl hij steeds in zich zelf sprak en mijmerde, en zij, die dagelijks met hem omgingen, niet wisten, wat zij aan hem hadden, en hij eindelijk het geld, met kersmis verdiend, geheel opgenomen en verteerd had.

Deze beschuldigde had daarenboven eene groote begeerte tot geld doen blijken, en zelfs eenmaal tot zijn meester gezegd, dat Klaas van Grieken en Jan Griffioen er goed bij konden, en daarbij den nitroep gevoegd had: «Wie weet, op hoeveel geld zij liggen te rusten!» waarbij men dan ook nog voegen kan, dat hij, weinige weken voor den moord, in eene tapperij, te kennen heeft gegeven, Jan Griffioen te kennen.

De beschuldigde had voorts, den 7 of 8 December II., aan zijnen meester gevraagd, den 10 daaraanvolgenden zijnen broeder te Nieuwkoop te mogen bezoeken, en, na daartoe verlof bekomen te hebben, had hij op zondag, den 10 December II., reeds des morgens ten 3 ure, zijne woning verlaten.

De beschuldigde had daarbij den reiskaz van zijnen meester gevraagd, hetgeen vroeger nimmer door hem gedaan was, en, die ontvangende, gezegd: «Als ik dien nu vol mede breng, dan ben ik best tevreden.»

Intusschen is zijn voorgeven, om zijnen broeder te Nieuwkoop, op den 10 December, te bezoeken, geheel en al logenachtig bevonden, waaruit de vraag ontstaan was, niet alleen, wat hij niet dit valsche voorgeven, maar ook met het medenemen van den reiskaz bedoeld had.

De beklagde heeft daaromtrent voorgevend, eenig verstel-lanen, bij J. B. Barklage, winkelier in manufacturen te Ouderkerk, te hebben willen kopen, en dezen zak te hebben medegenomen, om dit linnen te bergen en te dragen. Hieromtrent valt echter aan te merken: 1°. dat de beschuldigde op 10 December 1837 bij voornoemde winkelier niet is geweest; 2°. dat verstellanen zulk een gering volume uitmaakt, dat eenige ellen van hetzelfde zeer gemakkelijk kunnen gedragen en in kleederzakken gestoken worden; 3°. dat het bezwaarljk is te gelooven, dat hij dit gering volume in zijne nabijheid zou willen kopen, om hetzelfde den ganschen dag in eenen zwaren reiskaz te dragen, en 4°. dat de beklagde, oschoon dikwerf bij dezen winkelier komende, nog nimmer daar met den reiskaz is geweest.

Verder is het ten processe gebleken, dat de beklagde op den 10 December, tot na den volbragten moord van Aaltje Smit, gedurig in de buurt van Ouderkerk, de Nes, en de woning van Jan Griffioen gezwoven was, zonder daarvoor eenige aanmerkelijke reden te kunnen bijbrengen, daar hij had voorgegeven, oschoon kerkelijk onder de Nes behoorende, dien dag ten 7½ uur in de R. C. kerk te Ouderkerk geweest te zijn, en deze kerk op dien dag, en wel op dat uur te hebben bezocht, om zijn meisje aan te treffen; terwijl hij, wetende, dat er weinig tijds noodig was, om van de woning zijns meesters te Ouderkerk te kerk te gaan, dan ook ontkend heeft, die woning des morgens om drie ure te hebben verlaten, en voorgegeven had, eerst ten 6 ure te zijn uitgegaan, niettegenstaande men hem ten 3 ure had hooren uitgaan, en hij nog den 11 December aan zijne meesters uitdrukkelijk bekend had, den vorigen dag reeds ten 3 ure vertrokken te zijn; terwijl hij voorts voor de eenige reden, waarom hij ten 6 ure de woning zijns meesters tot voorzegd einde zou hebben verlaten, heeft opgegeven, langzaam te hebben willen loopen.

Intusschen is het gebleken, dat het gansche voorgeven van dezen beschuldigde, daargelaten of hij in de kerk geweest is (alwaar althans niemand hem gezien heeft) louter onwaarheid is. 1°. Omdat Johanna van Diest, oschoon kerkelijk onder Ouderkerk behoorende, om de meerdere nabijheid steeds te Aboude ter kerk ging, en 2°. omdat Johanna van Diest hem geene de minste hoop of uitzigt gegeven had, haar te Ouderkerk en veel minder te half acht ure in de kerk te zullen vinden.

Pieter van der Landen had op den dag van het plegen des moords, des morgens tusschen 6 en 6½ ure, voor de woning van Jan Griffioen een

hem onbekend maatspersoon gezien, welke aldaar blijkbaar om de eene of andere reden scheen te vertoeven.

S. H. Butot had den beschuldigde reeds in den morgen van den 10 December II. des morgens ten half zeven, gezien aan den Amsteldijk, en gaande naar Ouderkerk en wel in de nabijheid der woning van Jan Griffioen, weinige oogenblikken, nadat deze dezelve verlaten had, om aan de Nes in de kerk te gaan. Kort daarop was de beklagde hem achterop gelopen en had te kennen gegeven, dat hij naar zijne meid ging; terwijl hij er tevens bijgevoegd had, tegen zijne meesters gezegd te hebben, van zich naar Nieuwkoop bij zijnen broeder te begeven, daar deze hem anders niet zouden hebben laten vertrekken. Voorts had hij zich tegen dien getuige laten ontvallen, dat het volk alles zoo niet moest weten, en eindelijk had hij hem verzocht er niet van te gewagen en het ook niet te zeggen, als er hem naar gevraagd mogt worden, dat hij hem op den weg naar Ouderkerk had gezien. Bovengemelde Butot had toen den beschuldigde verlaten, ten einde eenige boodschappen te Ouderkerk te verrigten, waarna hij in de tapperij van J. F. Markering is gegaan, alwaar hij een half uur later den beklagde had zien voorbijkomen, gaande den weg van de Nes.

De schuitjager M. Kruiswijk, den 10 December een turfschip van de Nes naar Ouderkerk jagende, was toen den beschuldigde tegen half tien ontmoet, toen de kerkgausers naar de Nes reeds voorbij waren, die zich bijna gelijktijdig had vervoegd in de herberg de *Zwaarte Kat*, gelegen op half weg tusschen Nes en Ouderkerk, en aldaar de zonderlinge vraag gedaan had, hoe laat of de kerk begon, en of het nog vroeg genoeg zoude wezen zich daar naar toe te begeven. Op het bekomen antwoord, dat hij zich dan wel mogt spoeden, was de beklagde den weg naar de Nes opgewandeld, alwaar de woning van J. Griffioen en wel een kwartier van de *Zwaarte Kat* gelegen is; kwart voor elf uur, en dus na den volbragten moord, was hij de *Zwaarte Kat* op nieuw, met zijn reiskaz onder den arm, voorbijkomen, gaande naar Ouderkerk, hetgeen de tapster, de huisvrouw van C. Uit den Haak, deed denken: «Mijn God! komt hij nu al uit de kerk, die nog niet half uit is!» en haar, bij het vernemen van den gepleegden misdaad, een kwaad vermoeden tegen den beschuldigde heeft doen opvatten.

Meergemelde Kruiswijk, van Ouderkerk naar de Nes terugkeerende, had den beschuldigde, omstreeks half elf, tusschen de boederij *Waardhuizen* en de *Zwaarte Kat* ontmoet, en dragende den reiskaz onder den arm; zijnde de beschuldigde toen een kwartier van Ouderkerk verwijderd, terwijl deze getuige van Ouderkerk af, tot op de ontmoeting van den beschuldigde, niemand was ontmoet, doch weldra Hendr. Heijsters was tegengekomen; welke Hendr. Heijsters, wonende aan de Nes, zich, op het vernemen van den moord, terstond van zijne woning naar die van Griffioen had begeven, en van daar door zijnen meester met den meesten spoed naar Ouderkerk is gegaan, om zoo mogelijk den moordenaar op te sporen. Heijsters had op dien weg niemand ontmoet, dan zekeren Arie Verhaar, en den beschuldigde; laatstgemelden digt hij Ouderkerk, aan wien hij gevraagd had, of hij niemand vreemds op den weg had gezien, daar vrouw Griffioen zoo gesneden was. De beklagde had alleen daarop geantwoord, dat het akelig was, doch dat hij niemand vreemds ontmoet had.

De beschuldigde had later gewandeld met zekeren Jan Marsen, veehouder in laatstgemelde buurt, aan wien hij was voorgekomen zeer raar, confus, verward en, als ware het, van een zijner vijfzinnen beroofd te zijn, daar hij verward sprak over onbeduidende zaken en zucht op zucht deed hooren. Onder andere meer verwarde praat had hij gezegd, dat hangen zoo akelig te vinden. Alle die gesprekken hadden op Jan Marsen dien indruk gemaakt, dat hij dadelijk, na het vernemen van den gepleegden moord, den beschuldigde er op heeft aangezien, en ook zijn leedwezen betuigd had zekere wanten niet van nabij gezien te hebben, daar er wellicht bloed aan te zien zou zijn geweest.

De beschuldigde is verder aan Jan Marsen voorgekomen, niet beschonken te wezen, doch wel, dat hij eenen sterken borrel gedronken had, hetgeen hij dan ook dien ochtend gedaan had, zonder van zulk onmatig gebruik van sterken drank enige reden te kunnen opgeven.

De beklagde had aan bovengemelden getuige niet alleen niet over het verlies van zijn mes gesproken, maar deze, naast den beschuldigde, en wel aan zijne rechterhand, loopende, had zelfs opgemerkt, dat hij een mes met eene scheide in deszelfs regter zijzak had zitten, van welk feit hij met de meeste zekerheid getuigenis had afgelegd, daar het mes eenigzins uit den broek stak.

De beschuldigde is verder ten 12 ure ten huize van van Diest gekomen, alwaar hij verhaald had, wat hij van Heijsters voorgeaf het eerst vernomen te hebben, terwijl zijn mes van toen af niet meer gezien is geworden, en over het verlies van hetzelfde, althans daar ter plaatse, niet had gesproken. Bij van Diest is verder niets voorgevallen, dan dat hij hem ontrent den reiskaz met eene onwaarheid is voor den dag gekomen. Overigens heeft hij met zijn meisje des avonds veel sterken drank gebruikt.

Verder is gebleken, dat de beschuldigde, den volgend n morgen ten 6 ure, ten huize van zijnen meester is teruggekomen, en des middags aan tafel zijnde zijn vleesch, volgens gewoonte, niet met zijn mes had gesneden. Op de hem door Rijk Kea gedane vraag, waar zijn mes gebleven was, had hij aanvankelijk gezegd, het te hebben verspeeld, doch later, dat hij het verloren had. Rijk Kea had hem verder gevraagd, of hij de scheide mede verloren had, hetwelk hij bevestigend beantwoord had, doch hetgeen dien getuige aan het gansche voorval deed twifelen.

Op den 12 December II. had zich de heer regter ter instructie, vergezeld van den officier van justitie en anderen, ten huize van Jan Griffioen begeven, waarop de beklagde blijken gegeven van niet op zijn gemak te wezen; doch eenige oogenblikken later, op een bevel van geleide gearresteerd, is hij gewillig mede gegaan.

Gelijk de bezwaren tegen den beschuldigde meest voortspruiten uit den samenloop der omstandigheden, is het opmerkelijk, dat door hem niet alleen ontkend is het feit zelf, waarvan hij is aangeklaagd, maar bijna al de omstandigheden, waaruit die samenloop is opgemerkt; waardoor bijkans al de getuigen door hem van een ligtvaardig, zeker onwaarachtig getuigenis beschuldigd worden; — terwijl hij bijkans nimmer tot bekentenis van eene op zichzelf onbetwistbare, doch in den samenloop van omstandigheden gewichtige, is gekomen, dan doordrongen door de kracht der afgelegde depositien, waardoor in de dikwijls herhaalde verhooren van den beschuldigde, de grootste tegenstrijdigheden zijn geboren, doch waarbij hij erkend had, niemand te kunnen opnemen, die hem te Ouderkerk, in de kerk gezien had, (welke bekentenis te opmerkelijk was, daar hij te Ouderkerk zeer bekend en in eene vorige dienst aldaar kerkelijk geresortteerd had), of naar of uit de kerk te hebben zien komen, terwijl hij in zijn laatste verhoor heeft moeten erkennen, met zijne meid geene afspraak gemaakt te hebben, van elkander te Ouderkerk in de kerk te zullen ontmoeten.

Het is ook ten processe gebleken, dat de beklagde door zijne geloofsgenooten voor een zeer ongodsdienstig mensch, ja zelfs voor eenen verachtel van zijne godsdienst werd gehouden, en verdacht is geworden van onderscheidene gekwalificeerde diefstallen onder Zegveld en Bodegraven gepleegd te hebben.

Verder wordt nog aan dezen beschuldigde ten laste gelegd, medeplichtig te zijn aan valscheij in een authentiek geschrift, welk geschrift was eene acte van ontslag uit de schutterlijke dienst, welke hij benoodigd had om te kunnen trouwen, en welk ontslag is vervaardigd en hem ter hand gesteld door Bernardus Arnoldus van Meerbeek, voorheen geconsuereerd en gedemiteerd predikant, die wegens woelingen, ter zake van Godsdiens en staatkunde, in verzekerde bewaring geweest is, en welke nu in dit proces als beschuldigd van valscheij in een authentiek geschrift optreedt. Deze beschuldigde heeft eindelijk het hem ten laste gelegde feit beleden, met opgave evenwel van daarvoor niets gevraagd en slechts 62½ cents bekomen te hebben. Nog is met betrekking tot dezen laatsten beklagde gebleken, dat hij vroeger wegens escquerie is gearresteerd geweest, diel hij gebrek aan bewijs is ontslagen, dat hij overigens bij vonnis der correctionele rechtbank te Utrecht, in dato 27 Mei 1817, wegens het toebrengen van slagen, tot 6 maanden gevangenis en eene boete van f 25 is veroordeeld geweest, en omdat hij ook overigens als van een zeer ongunstig gedrag bekend stond.

VEILINGEN. AMSTERDAM 1838.

Op 5 Julij. Brakke Grond, Nes. 969 b. Berlicse en 181 b. Nickerie Koffij. 9 Julij. Witte Zwaan, Nieuwendijk. Diverse Houtwaggen. 25 Julij. Brakke Grond, Nes. Eene partij diverse Manufacturen. 9 Augustus. Brakke Grond, Nes. Eene partij Thee, liggende in vrij Entr.

ROTTERDAM.

Op 11 Julij. In het Notarishuis, 286 vaten Nickerie Suiker.

OPGAVE VAN AANBESTEDINGEN EN VERPACHTINGEN.

AANBEST. Op 16 Julij. aan het lokaal van het departement van Marine: de levering van 22 Nederlandsche vaten spermaceti-olie, inhoudende te zamen 2,200 Nederlandsche kannen, voor de kunstverlichtingen te Kijk-duin en West-Kapelle.

Op 13 Julij te Gorinchem, in den Hooieagen: Het bouwen van eene steenen dubbele afsluitloods, in het Tolhuis-bolwerk aldaar.

Op 20 Julij te Vlissingen: het doen van eenige aanzienlijke herstellingen aan het oude arsenaal aldaar.

PUBL. VERK. Op 17 Julij te Amst.: op 's Rijks werf, eenige voor de dienst der Marine ongeschikte en onbruikbare voorwerpen, bestaande in: een transportvaartuig, genaamd de Vr. Reindertje, met deszelfs inventaris; eiken en dennen brandhout schalen, mot, enz.; koperen lanternen, ijzeren en houten gereedschappen, zee-instrumenten, vlaggen en beddengoed, oude dennen en vuchten masten, penterschouwen en roeischuiten, benevens victualie en kleedingstukken, en hetgeen verder ten verkoop zal worden aangeboden.

Advertentiën.

(821) Heden verlost voorspoedig van eenen ZOON, B. A. F. MENTEN, geliefde Echtgenoot van AMSTERDAM, C. SCHOEMAKER. 4 Julij 1838.

(822) De DIRECTEUR der *Amsterdamsche Stoomboot-Maatschappij* heeft de eer, naar aanleiding van Art. 12 en 13 der Statuten, Heeren Deelhouders in dezelve uit te noodigen tot het bijwonen eener *Algemeene Vergadering*, welke zal worden gehouden op Donderdag den 5 Julij 1838, des avonds ten ZEVEN URE, in den *Garnalen Doelen*, op den Singel alhier, ter behandeling zoo van het bij eerstgemeld Art. 12 der Statuten bepaalde, als van de punten, welke in de Circulaire van beschrijving, te bekomen aan het Kantoor der Maatschappij, op den Buitenkant bij de Kalkmarkt, N°. 38, zijn vermeld. Hij acht zich verplicht, bij deze uitnoodiging te voegen, dat het kennis nemen van den inhoud dier Circulaire, in het belang van Heeren Deelhouders, hoogst nuttig is.

AMSTERDAM, De Directeur voornoemd, den 26 Junij 1838. PAUL VAN VLISSINGEN.

(823) Tegen genot van eenig Salaris en uitzigt op beter, wordt als jongste BEDIENDE op een Kantoor gevraagd, een JONGELING, niet beneden de Zestien Jaren, eene sierlijke en vlugge hand schrijvende, met de Deutsche, Engelsche en Fransche Talen niet onbekend, voorts werkzaam van aard, en voorzien van goede getuigenissen. Men gelieve zich aan te melden, per eigenhandig geschreven biljet, onder Letter B. A., aan het Bureau van den *Avondbode*.

(824) Voor Twee of Drie Jonge LIEDEN van fatsoerdijken Huize, en tusschen de 16 à 20 jaren oud, biedt zich de gelegenheid aan, om in eenen korten tijd een Kunstvak te leeren, tegen zeer billijke voorwaarden; adres aan de redactie van den *Avondbode*, onder letter H. H.

(825) LETTER- EN STEENDRUKKERIJ. KANTOOR- EN SCRIJFBEHOEFTEN. STAATSBAD DER NEDERLANDEN. DAGBLADEN EN TIJDSCHRIFTEN. NEDERLANDSCHE BOEKHANDEL. Bij G. T. N. SURINGAR, Boekverkooper, te Leuwarden. Uitgave van de volgende Boekwerken:

BILDERDIJK, Ondergang der		VAN MEERTEN, Raadgevingen	
Eerste Wereld, gr. 8°. f 3-90		aan jongelieden. . . f 1-50	
kl. 8°. » 1-50		NIERSTRASZ, Gedichten. . . » 3-90	
Nederlandsche Spraakleer. . . » 5-75		John Howard. . . » 1-20	
Beginnende der Woordenvoersing. » 1-25		Frans Naerebout, 2e druk. . . » 1-80	
Taalkunde aanmerkingen op		DOBELA NIEUWENHUIS, de Hoo-	
<i>Huiskoper</i> . . . » 1-80		ge Feesten der Chr. Kerk. . . » 2-40	
Woordenboek voor de Spelling. » 2-40		OLING, Pligten opzigtelijk de	
(en Vrouwe), N. Dichtschaa-		oogen. . . » 0-40	
keering, 2 deelen. . . » 6-00		Rekenkundige voorstellen, 3 st. » 1-60	
(Vrouwe), Gedichten. . . » 3-00		OOSTKAMP, Nederlandsche Zee-	
» Nagelaten Gedichten. . . » 3-60		reizen, 2 deelen. . . » 4-80	
BORGER, Leerredenen, 2 deelen, 4e druk. . . » 7-20		VAN DER PALM, Salomo, 3e druk, 1e-7e deel. . . » 25-20	
Disputatio, de Historia Prag-		REINHARD, Waarde der Klei-	
matica. . . » 2-00		nigheden, 2e druk. . . » 2-40	
BOSSCHA, Nederlands Helden-		J. M. L. ROLL, Victor Kellers	
daden te Land, 1e d. . . » 5-65		Nalaten. hap, Een vervolg	
2e d. 1e st. » 3-00		op de <i>Uren aan de Gedsd.</i>	
BOULLIJ, Merkw. van beroem-		gewijld, 3 dln. . . » 10-80	
de Letterkund., 2 deelen. » 3-60		ROORDA, Ontw. van het begrip	
BOWRING, Reis door Holl. enz. » 3-80		der Philosophie. . . » 1-25	
BOZMAN, Gedichten. . . » 3-60		SALZMANN, de Hemel op	
DAVID, de laatste dagen van		Aarde, 3e druk, . . » 3-00	
eenen Wijsgeer. . . » 3-60		AMALIA SCHOFFE geb. WEIES,	
EBERSBERG, De mensch en		Adelina en Augusta. . . » 2-20	
het geld. . . » 1-50		SIMON STIJL, Nagelaten Ge-	
EKKHOFF, Leven van Balje. » 1-30		dichten (Tooneelpeuzij). » 2-90	
FEITH, Dicht- en Proza-wer-		(Mengelpeuzij). . . » 2-40	
ken, 11 dl. postform. » 16-50		W. H. SURINGAR, Redevo. voor en	
(en KATELAAR), Bijdra-		over Neel. Jongelingschap. » 0-50	
gen, 2 deelen. . . » 3-00		Herinneringen en wenken voor	
Het Graf, gr. 8°. 3e druk. » 2-50		Jongelingen, 1e en 2e deel. » 5-40	
De Ouderdom, 2e druk. » 3-75		3e deel, 1e en 2e stnk. » 1-20	
(Gedenkzuil voor) » 3-80		N. SWART, Verhalen, Schet-	
VAN BALMAEL, R. en W. van		sen en Gesprekken. . . » 2-90	
Oldenbarneveld, Treursp. » 1-25		THOLUCK, het wezen en den	
Ats Boniga, . . idem. » 1-40		invloed van het Heidend. » 2-50	
Adel en Ida, . . idem. » 1-25		TIMMERS, tiental Leerredenen. » 2-40	
Peter de Groot, . . idem. » 1-40		TOLLENS, Gedichten, 3 deelen, 5e druk. . . » 12-00	
Mathilda en Struensee, idem. » 1-40		2 deelen, 4e druk. » 3-60	
HANDBOEK voor verzamelaars		Romanen, Ball. en Leg. » 3-60	
van Historiepenningen. » 1-60		3e druk. . . » 1-50	
HERBIG, Willegonda van Tey-		Idem 2e druk. . . » 2-40	
lingen, 2 deelen. . . » 4-50		Minneklachten. . . » 3-90	
DES AMORIE VAN DER HOEVEN,		Liedjes van <i>Claudius</i> . . . » 3-90	
Leerredenen. . . » 1-80		UREN aan de hoogste belan-	
Johannes Chrysostomus. » 1-80		gen des levens. . . » 3-00	
Afscheid van de Rotterdam-		ULKEN, de Volmaaktheden	
sche Gemeente. . . » 0-60		van den Schepper in zijne	
Oratio de Germ. Theol. Liter. » 0-80		Schepelen, 4 dln. 5 stukk. » 21-00	
Sacr. Interp. . . » 0-80		VERWEIJ, Verhandeling over	
Redevo. over den echten Godgel.		de Testamenten. . . » 1-50	
een uitlegg. der H. Schrift. » 0-80		WAGNITZ, Bijdrage tot bevoor-	
KISSELJUS, de Dood van Socrates. » 0-90		dering van Levenswijsheid	
KLEINE PLICHTEN voor kinderen		en Levensvreugde, 1e deel. » 3-75	
en jonge lieden, met platen. » 1-80		WARNSINCK, de Toekomst. » 1-80	
LESZMANN, de Heidensche		YPEY, Bijbelsche Geschiedenis. » 1-40	
Molen, 2 deelen. . . » 6-90			
MASTENBROEK, Lektuur voor			
Vrouwen, 2 deelen. . . » 4-80			

(826) Door den Boek- en Kunsthandelaar IMMERZEEL, te AMSTERDAM, zijn uitgegeven en bij zijne Correspondenten verkrijgbaar gesteld:

I. *GEDICHTEN*, bijzonder voor de DECLAMATIE; verzameld uit heden-daagsche Dichters en ten deele vervaardigd door I. IMMERZEEL JUNIOR; met Platen en Fac-Similes, in netten kartonnen Band. Prijs f 2.25. Behalve het door den Verzamelaar bijgedragene, komen er Gedichten in voor van de Heeren N. Beets, Mr. W. Bilderlijk (en van Yr. K. W. Bilderlijk), Mr. A. Bagners, J. Brester, Az. J. van Oosterwijk Bruijn, Mr. R. Feith, Mr. P. R. Feith, J. P. Hazebroek, Mr. J. van Lennep, Jan Schouten, J. van Walre, C. A. P. Weissman de Ville, J. F. Willems en C. G. Withuys. II. Hetzelfde Werkje, zonder Platen; tweede druk, voor schoolgebruik. Prijs 75 Cents.

III. *JOSE*, een verhaal; door NICOLAAS BEETS, tweede uitgave, met een fraai Titelviguet, naar eene Teekening van den Heer R. Craeyvanger; uitgegeveerd door den Heer *Couwenberg*. Prijs f 1.80.

NB. Dit laatste Werk moet voor rekening worden ontboden.